ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marie Žiškové a soudců JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Zdeňka Kühna v právní věci žalobce: **P. Č.**, proti žalovanému: **Nejvyšší správní soud**, se sídlem Moravské náměstí 6, 657 40 Brno, ve věci ochrany před nezákonným zásahem žalovaného, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 17. 9. 2013, č. j. 30 A 11/2013 – 31,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalobou doručenou dne 24. 1. 2013 Krajskému soudu v brně se žalobce domáhal ochrany před zásahem žalovaného, jenž měl spočívat v používání tiskopisu vzor 060 – Prohlášení o osobních a majetkových poměrech k prokázání rozhodných skutečností k žádosti o osvobození od soudních poplatků.

[2] Krajský soud usnesením ze dne 14. 2. 2013, č. j. 30 A 11/2013 – 8, vyzval žalobce k zaplacení soudního poplatku za žalobu ve výši 2.000 Kč ve lhůtě jednoho týdne od doručení usnesení. Na to žalobce reagoval žádostí o osvobození od soudních poplatků. Krajský soud však usnesením ze dne 12. 4. 2013, č. j. 30 A 11/2013 – 17, žádost žalobce zamítl (výrok I.) a současně žalobce vyzval k zaplacení soudního poplatku ve lhůtě deseti dnů od doručení usnesení (výrok II.). Žalobce byl poučen, že nebude-li soudní poplatek ve

stanovené lhůtě zaplacen soud řízení zastaví. Usnesení bylo žalobci doručeno dne 23. 4. 2013. Žalobce podal proti usnesení kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud zamítl rozsudkem ze dne 18. 6. 2013, č. j. 6 As 92/2013 - 7, jenž nabyl právní moci dne 15. 7. 2013. Jelikož ani poté žalobce soudní poplatek nezaplatil, krajský soud usnesením ze dne 17. 9. 2013, č. j. 30 A 11/2013 – 31, řízení zastavil podle § 9 odst. 1 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve spojení s § 47 písm. c) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

II. Kasační stížnost a vyjádření k ní

[3] Žalobce napadl posledně uvedené usnesení krajského soudu včasnou kasační stížností. Namítal, že po vydání rozsudku Nejvyššího správního soudu neobdržel žádnou výzvu, a proto nemohlo být řízení zastaveno pro nezaplacení soudního poplatku. Krajský soud si navíc měl být vědom, že navrhovatel nakládá s malými finančními prostředky.

[4] Dále žalobce napadal předchozí usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 4. 2013, č. j. 30 A 11/2013 – 17. Tvrdil, že jej Nejvyšší správní soud může přezkoumat bez ohledu na rozsudek ze dne 18. 6. 2013, č. j. 6 As 92/2013 – 7, neboť se jedná pouze o procesní rozhodnutí. Odkazoval k tomu též na věc předloženou rozšířenému senátu pod sp. zn. 3 As 125/2012. K obsahu usnesení uváděl, že jeho výroky nemohly být vydány současně, protože jde o pitomost. Čestné prohlášení o majetkových poměrech předložené žalobcem krajskému soudu bylo v jiných případech před Nejvyšším správním soudem uznáno za dostatečné. Tuto nekonzistentní judikaturu krajský soud zneužívá k vágním úsudkům. Označení bránění jiných práv než životní sféry žalobce za zneužití práva považuje za pitomost v jazyku ptydepe, s kterou nelze polemizovat. Podle žalobce je absurdní, že se soudci ve věci sp. zn. 6 As 92/2013 nevyloučili z projednávání a nevydali o tom rozhodnutí. Své výtky žalobce uzavřel konstatováním, že se před Nejvyšším správním soudem octl bez právní pomoci.

[5] Žalobce též namítl podjatost všech soudců Nejvyššího správního soudu, neboť žalovaným v řízení je právě Nejvyšší správní soud. Připodotkl, že ústavně nekonformní předpis by měl být předložen k posouzení Ústavnímu soudu.

[6] Závěrem navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 17. 9. 2013, č. j. 30 A 11/2013 – 31, zrušil.

[7] Žalovaný se v poskytnuté lhůtě ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že kasační stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a není důvodné kasační stížnost odmítnout pro nepřípustnost. Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích

jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž je povinen přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Nejvyšší správní soud na úvod poznamenává, že netrval na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení žalobce advokátem v řízení o kasační stížnosti, protože předmětem posouzení je rozhodnutí o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku za řízení před krajským soudem. Požadavek, aby žalobce dostál těmto povinnostem, by vedl k řetězení téhož problému, což by popíralo smysl samotného řízení o této kasační stížnosti a nesvědčilo by ani zásadě hospodárnosti a rychlosti řízení (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2012, č. j. 4 Ads 66/2012 – 22; všechna zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu dostupná na www.nssoud.cz).

[11] Žalobce v kasační stížnosti namítl podjatost všech soudců Nejvyššího správního soudu, neboť tento soud je v dané věci v pozici žalovaného. Dále uvedl, že ústavně nekonformní předpis by měl být předložen k posouzení Ústavnímu soudu. Jiné konkrétní argumenty ve prospěch svého návrhu na vyloučení všech soudců zdejšího soudu z rozhodování o kasační stížnosti žalobce neuvádí. Nejvyšší správní soud se již vyjádřil v tom smyslu, že obecně formulované námitce podjatosti všech jeho soudců, která není podpořena konkrétními důvody pro vyloučení jednotlivých soudců, nelze vyhovět a není třeba se jí zabývat samostatně (v podrobnostech viz zejm. rozsudek ze dne 29. 3. 2012, č. j. 9 Ans 2/2012 - 52, dostupný na www.nssoud.cz). V nyní projednávané věci jde zčásti o odlišnou situaci, neboť žalobce námitku podjatosti opírá o skutečnost, že o kasační stížnosti má rozhodovat tentýž soud, vůči kterému směřuje předmětná žaloba. Nejvyšší správní soud se již dříve zabýval touto situací a v rozsudku ze dne 27. 3. 2013, č. j. 2 As 20/2013 - 14, vyslovil, že *„je vyloučen postup, aby o kasační stížnosti rozhodl jiný orgán, neboť jediným soudem, jenž je oprávněn projednat a rozhodnout kasační stížnost proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu ve správním soudnictví, je právě Nejvyšší správní soud (§ 12 odst. 1 s. ř. s.); ostatně nahlíženo logikou takto uplatněné námitky by na Nejvyšším správním soudě nebyl žádný soudce, který by o podjatosti mohl rozhodnout (viz usnesení zdejšího soudu ze dne 1. 7. 2009, č. j. Vol 4/2009 - 13, dostupné na www.nssoud.cz)“.* Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s tímto právním názorem a námitkou podjatosti se proto nezabýval. Své tvrzení o ústavní nekonformitě blíže neurčeného předpisu žalobce v této souvislosti rovněž nijak nespecifikoval, takže není zřejmé, co a proč by mělo být předloženo Ústavnímu soudu.

[12] Nejvyšší správní soud se nemohl zabývat námitkami žalobce směřujícími proti usnesení krajského soudu ze dne 12. 4. 2013, č. j. 30 A 11/2013 – 17, kterým byla zamítnuta žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků. Podle dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu je proti takovému usnesení přípustná kasační stížnost; nejedná se tedy o rozhodnutí procesní, samostatně nepřezkoumatelné, jak tvrdí žalobce. Na tom nic nemění skutečnost, že rozšířenému senátu zdejšího soudu byla k řešení předložena otázka zpochybňující přípustnost kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků. Teprve rozhodnutí rozšířeného senátu může dosavadní judikaturu změnit; do té doby ovšem přípustnost kasační stížnosti nemůže být

vůbec předmětem diskuse. Žalobce ostatně takovou kasační stížnost sám podal a Nejvyšší správní soud tuto stížnost jako přípustnou projednal a zamítl (rozsudek ze dne 18. 6. 2013, č. j. 6 As 92/2013 – 7). V takovém případě není žádný prostor pro to, aby se Nejvyšší správní soud tímto usnesením a případně též navazujícím rozsudkem Nejvyššího správního soudu zabýval. V případě usnesení krajského soudu ze dne 12. 4. 2013, č. j. 30 A 11/2013 – 17, jde o námitky opožděné a směřující proti věci již rozhodnuté [§ 46 odst. 1 písm. a) a b) ve spojení s § 120 s. ř. s.], v případě rozsudku Nejvyššího správního soudu jde o námitky nepřípustné [§ 46 odst. 1 písm. d) a § 102 ve spojení s § 120 s. ř. s.].

[13] Zbývá tedy posoudit kasační námitku, podle níž žalobce po vydání rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2013, č. j. 6 As 92/2013 – 7 (o kasační stížnosti žalobce proti usnesení krajského soudu ze dne 12. 4. 2013, č. j. 30 A 11/2013 – 17, o neosvobození žalobce od soudních poplatků), neobdržel žádnou výzvu k zaplacení soudního poplatku a řízení bylo bez dalšího zastaveno. Podle judikatury Nejvyššího správního soudu je kasační stížnost proti rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudního poplatku ochranou účastníka před důsledky nezaplacení soudního poplatku v případě, kdy požádal o osvobození od poplatku a rozhodnutí o této žádosti považuje za nezákonné. Krajský soud nesmí v takovém případě zastavit řízení o žalobě, dokud Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti nerozhodne (srov. rozsudek zdejšího soudu ze dne 12. 5. 2005, č. j. 2 Afs 132/2004 - 91, publikovaný pod č. 608/2005 Sb. NSS). Krajský soud postupoval v souladu s tímto názorem, neboť řízení zastavil až poté, co bylo o kasační stížnosti rozhodnuto.

[14] Z judikatury Nejvyššího správního soudu však dále plyne, že obsahuje-li usnesení o neosvobození od soudních poplatků též výzvu k zaplacení soudního poplatku ve stanovené lhůtě, je podáním kasační stížnosti proti tomuto usnesení tato výzva konzumována, resp. stává se neúčinnou. Je proto povinností krajského soudu vyzvat žalobce po doručení rozhodnutí o kasační stížnosti opětovně k zaplacení soudního poplatku, určit mu k tomu přiměřenou lhůtu a poučit jej o následcích nezaplacení (srov. rozsudek ze dne 19. 11. 2008, č. j. 1 As 75/2008 – 77). Tento důsledek plyne z § 36 odst. 1 s. ř. s., podle nějž je soud povinen poskytnout účastníkům stejné možnosti k uplatnění jejich práv a poskytnout jim poučení o jejich procesních právech a povinnostech v rozsahu nezbytném pro to, aby v řízení neutrpěli újmu. Pokud toto krajský soud neučiní a řízení o žalobě bez dalšího zastaví, dopustí se vady řízení, která může mít vliv na zákonnost usnesení o zastavení řízení [§ 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s.].

[15] V projednávané věci krajský soud popsaným způsobem nepostupoval, a dopustil se tedy vady řízení, neboť žalobce znovu nevyzval k zaplacení soudního poplatku. Po zvážení všech okolností případu nicméně Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že tato vada neměla vliv na zákonnost usnesení o zastavení řízení.

[16] Nejvyšší správní soud nejprve připomíná, že žalobce vede před správními soudy rozsáhlé množství sporů. V evidenci zdejšího soudu je vedeno ke dni vydání tohoto rozhodnutí přes 950 spisů, kde žalobce vystupuje v pozici stěžovatele či navrhovatele. Jen od počátku roku 2013 do konce října 2013 napadlo k Nejvyššímu správnímu soudu 337 věcí, v nichž žalobce vystupuje jako účastník řízení, přičemž k témuž datu jich bylo vyřízeno, resp. rozhodnuto 283 (54 řízení bylo zastaveno, 47 věcí bylo odmítnuto, 103

zamítnuto, pouze ve 3 případech zdejší soud napadené rozhodnutí zrušil a vrátil věc krajskému soudu k dalšímu řízení, zbývající věci byly vyřízeny jiným způsobem). Z evidence zdejšího soudu je dále patrné, že množství žalobcem vedených sporů se v průběhu času zvyšuje. Pro srovnání lze uvést, že v roce 2008 bylo u Nejvyššího správního soudu vedeno „*pouze*“ 22 věcí, v nichž žalobce vystupoval jako účastník řízení, v roce 2010 to bylo 65 věcí a v roce 2012 již 312 věcí. Pouhá skutečnost, že stěžovatel vede takové množství sporů, přirozeně sama o sobě neznamená, že by jeho žádostem nemohlo být vyhověno. Rozhodující je sériovost a stereotypnost stěžovatelem vedených sporů, spojená s opakováním obdobných či zcela identických argumentů.

[17] Zdejšímu soudu je dále z úřední činnosti známo, že neplněním výzev k zaplacením soudního poplatku a opakovanými žádostmi o osvobození od soudních poplatků žalobce rozehrává písemný „*ping pong*“ mezi ním a správními soudy, který prodlužuje řízení o žalobě nebo kasační stížnosti o několik týdnů až měsíců. Žalobce zpravidla požádá o osvobození od soudních poplatků před krajským soudem. Ten jeho žádost zamítne z důvodu svévolného uplatňování práva žalobcem a jeho obstrukčnímu přístupu k vedení řízení. Proti usnesení o neosvobození od soudních poplatků podá žalobce kasační stížnost, kterou Nejvyšší správní soud taktéž zamítne. Poté žalobce i v případě, že je opětovně vyzván krajským soudem k zaplacení soudního poplatku za podaný návrh, tento poplatek nezaplatí a krajský soud řízení zastaví. Kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o zastavení řízení je pak Nejvyšším správním soudem rovněž zamítnuta, případně odmítnuta. Ve všech těchto případech jsou důvody žalobcových podání stále tytéž (srov. z poslední doby např. usnesení ze dne 25. 9. 2013, č. j. 8 As 89/2013 – 12 a č. j. 8 As 90/2013 – 12, ze dne 11. 10. 2013, č. j. 8 As 92/2013 – 17, nebo rozsudky ze dne 7. 11. 2013, č. j. 9 As 116/2013 – 15, či ze dne 10. 10. 2013, č. j. 9 As 87/2013 – 11; tato rozhodnutí byla žalobci doručena a jejich obsah je mu proto znám). Nyní projednávaný případ se od právě popsaného v ničem neodlišuje. Je tedy zřejmé, že žalobce si musel být velmi dobře vědom své povinnosti zaplatit soudní poplatek za řízení poté, co byla jeho kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků neúspěšná. Poučovací povinnost soudu plynoucí z § 36 odst. 1 s. ř. s. se tak v tomto případě stává nadbytečnou a formální.

[18] Kromě toho zdejší soud poukazuje na skutečnost, že od právní moci rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 6. 2013, č. j. 6 As 92/2013 – 7, do právní moci usnesení krajského soudu o zastavení řízení uplynuly dva a půl měsíce, během nichž mohl žalobce soudní poplatek uhradit (§ 9 odst. 7 zákona o soudních poplatcích). Případná opakovaná výzva krajského soudu k zaplacení soudního poplatku ve lhůtě deseti dnů by tak neměla valného praktického významu, neboť reálný časový úsek určený k zaplacení soudního poplatku by byl tak jako tak zásadně delší.

[19] Nejvyšší správní soud dále připomíná, že opakovaně vyhodnotil okolnosti, za nichž žalobce uplatňuje u soudu svá práva, jako projev svévolného a účelového uplatňování práva (viz např. rozsudek ze dne 8. 3. 2012, č. j. 2 As 45/2012 – 11). Žalobce svá práva uplatňuje převážně zjevně šikanózním způsobem a nesoudí se veden snahou o meritorní řešení sporu, ale pro samotné vedení sporu (viz např. rozsudek ze dne 7. 6. 2012, č. j. 2 As 82/2012 - 13).

[20] Nejvyšší správní soud si je vědom znění čl. 36 Listiny základních práv a svobod, který zaručuje právo na soudní ochranu. Okolnosti, za nichž žalobce uplatňuje svá práva (a to zejména právo na soudní ochranu), však nelze považovat za výkon subjektivního práva v souladu s právním řádem. Chování žalobce naopak naplňuje znaky zneužití práva, které zdejší soud vymezil např. již v rozsudku ze dne 10. 11. 2005, č. j. 1 Afs 107/2004 - 48, č. 869/2006 Sb. NSS. Zneužitím práva se rozumí „*situace, kdy někdo vykoná své subjektivní právo k neodůvodněné újmě někoho jiného nebo společnosti; takovéto chování, jímž se dosahuje výsledku nedovoleného, je jenom zdánlivě dovolené*“. K zákazu zneužití práva se vyjádřil také rozšířený senát, podle něhož zákaz zneužití práva představuje pravidlo českého vnitrostátního práva, včetně práva veřejného, které vyplývá z povahy České republiky jako materiálního právního státu založeného na určitých vůdčích hodnotách, ke kterým vedle úcty ke svobodě jednotlivce a ochraně lidské důstojnosti patří mimo jiné i úcta k harmonickému sociálnímu řádu tvořenému právem a odepření ochrany jednání, které práva vědomě a záměrně využívá v rozporu s jeho smyslem a účelem. Zákaz zneužití práva je v jistém smyslu *ultima ratio*, proto musí být uplatňován nanejvýš restriktivně a za pečlivého poměření s jinými obdobně důležitými principy vlastními právnímu řádu, s nimiž se může střetnout (usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 5. 2010, č. j. 1 As 70/2008 - 74, č. 2099/2010 Sb. NSS, a v něm uvedená judikatura). V této souvislosti lze rovněž připomenout rozsudek ze dne 30. 12. 2010, č. j. 4 As 38/2010 - 43, ve kterém Nejvyšší správní soud poukázal na model fungování občanského sdružení, založený na opakovaném podávání žádostí o osvobození od soudních poplatků, tj. nákladů, které při jeho činnosti zpravidla vznikají a s jejichž vznikem musel vědomě počítat. Neexistují-li pro takové jednání legitimní důvody, je třeba jej považovat za zneužití práva zakotveného v § 36 odst. 3 s. ř. s. Uvedený závěr prošel testem ústavnosti u Ústavního soudu a obstál (viz usnesení ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. I. ÚS 1131/11).

[21] Stěžovatel obecně zneužívá práva na soudní ochranu, jak bylo zmíněno výše, je veden snahou vést spor pro spor, nikoliv zájmem o řešení reálně existujících sporů. Podstatná je pak skutečnost, že toto zneužití lze dovodit i v nyní posuzované věci – vyplývá jak z předmětu sporu, tak i z přístupu, který žalobce v řízení před krajským soudem uplatňoval a který se nijak neliší od jeho postupu ve věcech předchozích.

[22] Nejvyšší správní soud proto vzhledem k tomu, že

- žalobce si vzhledem k počtu a charakteru svých sporů před správními soudy musí být vědom své povinnosti zaplatit soudní poplatek za řízení před krajským soudem poté, co byla zamítnuta jeho kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o neosvobození od soudních poplatků;
- žalobce měl k dispozici dva a půl měsíce od rozsudku Nejvyššího správního soudu o zamítnutí kasační stížnosti do rozhodnutí krajského soudu o zastavení řízení, během nichž mu nic nebránilo soudní poplatek zaplatit;
- žalobce v obdobných případech soudní poplatek stejně nezaplatí, i když je mu krajským soudem doručena nová výzva k zaplacení;
- žalobcovy spory před správními soudy jsou v naprosté většině zneužitím práva a je tomu tak i v tomto případě,

dospěl k závěru, že případná výzva krajského soudu k zaplacení soudního poplatku by byla ryze formální, a pokud ji krajský soud nevydal, neměla taková vada vliv na zákonnost usnesení o zastavení řízení.

IV. Závěr a náklady řízení

[23] Žalobce tedy se svými námitkami neuspěl; jelikož Nejvyšší správní soud neshledal důvod pro zrušení napadeného usnesení z úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[24] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení; žalovanému pak v řízení o kasační stížnosti žádné účelně vynaložené náklady nad rámec běžné činnosti nevznikly.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 13. listopadu 2013

JUDr. Marie Žišková
předsedkyně senátu